

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

III. ÚS 328/2010-25

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 7. decembra 2010 v senáte zloženom z predsedu Jána Auxta a zo sudcov Ľubomíra Dobríka a Rudolfa Tkáčika vo veci sťažnosti spoločnosti P., s. r. o., T., zastúpenej Advokátskou kanceláriou JUDr. I., s. r. o., Ž., v mene ktorej koná advokát JUDr. I. M., pre porušenie základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a práva na prejednanie jej záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Revúca v konaní vedenom pod sp. zn. 4 C 54/2008 takto

r o z h o d o l :

1. Základné právo spoločnosti P., s. r. o., na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a právo na prerokovanie jej záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Revúca v konaní vedenom pod sp. zn. 4 C 54/2008 porušené bolo.

2. Spoločnosti P., s. r. o., priznáva finančné zadost'učinenie v sume 1 500 € (slovom tisícpäťsto eur), ktoré je Okresný súd Revúca p o v i n n ý vyplatiť jej do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto rozhodnutia.

3. Okresný súd Revúca je p o v i n n ý uhradiť spoločnosti P., s. r. o., trovy právneho zastúpenia v sume 303,31 € (slovom tristotri eur a tridsaťjeden centov) na účet jej právneho zástupcu advokáta JUDr. I. M. do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto rozhodnutia.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavný súd Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) 21. septembra 2010 prijal na ďalšie konanie sťažnosť spoločnosti P., s. r. o., T. (ďalej len „sťažovateľka“), zastúpenej Advokátskou kanceláriou JUDr. I., s. r. o., Ž., v mene ktorej koná advokát JUDr. I. M., v ktorej namietala porušenie svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na prejednanie svojej záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Okresného súdu Revúca (ďalej aj „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 4 C 54/2008.

Sťažovateľka v sťažnosti namietala neprimeranú dĺžku konania o zaplatenie náhrady škody v konaní vedenom na okresnom súde pod sp. zn. 4 C/54/2008. Konanie, v ktorom sťažovateľka namieta prieťahy, začalo jej žalobným návrhom z 5. septembra 2001. Okresný súd v predmetnej veci vydal 17. októbra 2001 platobný rozkaz, ktorý napadol odporca odporom zaslaným sťažovateľke na vyjadrenie viac ako po roku od jeho podania. Sťažovateľka sa k odporu vyjadrila listom z 18. decembra 2002, v ktorom zároveň požiadala konajúci súd o urýchlené nariadenie termínu súdneho pojednávania. V sťažnosti sa ďalej uvádza: *„Sťažnosťou zo dňa 24. 03. 2003 požiadal navrhovateľ predsedu konajúceho súdu v súlade s ust. § 17 ods. 1 zákona o štátnej správe súdov o odstránenie*

zbytočných prietáhov v označenej právnej veci. Tento listom zo dňa 22. 05. 2003 označil našu sťažnosť za odôvodnenú.

Konanie v predmetnej právnej veci ďalej prebiehalo na Okresnom súde Revúca pod sp. zn. 3C/324/2002 a následne na Okresnom súde Rimavská Sobota pod sp. zn. RA-3C/324/2002. Okresným súdom Rimavská Sobota bolo vo veci rozhodnuté dňa 29. 07. 2005, a to rozsudkom sp. zn. RA-3C 324/02-171. Proti uvedenému rozhodnutiu podal navrhovateľ aj odporca odvolanie, o ktorom rozhodol Krajský súd v Banskej Bystrici dňa 31. 03. 2006, uznesením sp. zn. 41Cob/162/2005-206. Uvedeným uznesením Krajský súd v Banskej Bystrici rozsudok Okresného súdu Rimavská Sobota zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie.

K 1. januáru 2008 prešiel výkon súdnictva z Okresného súdu Rimavská Sobota na Okresný súd Revúca. Predmetné konanie sa na Okresnom súde Revúca vedie pod sp. zn. 4C/54/2008. Od prechodu agendy Okresného súdu Rimavská Sobota na Okresný súd Revúca nebolo do dnešného dňa vo veci Okresným súdom Revúca nariadené pojednávanie na prejednanie veci, a teda do dnešného dňa konajúci súd v predmetnej veci neuskutočnil nijaký procesné relevantný úkon smerujúci k odstráneniu právnej neistoty. Prietahy, ktoré boli spôsobené príslušným súdom, tak podľa nášho názoru zodpovedajú trvaniu viac ako 940 - tich dní.“

Na základe uvedených skutočností sťažovateľka žiada, aby ústavný súd vydal tento nález:

„Právo sťažovateľa – P., s. r. o., T., na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov zaručené podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a v čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd v konaní pred Okresným súdom Revúca, sp. zn.: 4C/54/2008 vo veci žalobného návrhu o náhradu škody 805.101,10,- Sk (t. j. 26.724,46,-EUR) s prísl. porušené bolo.

Ústavný súd Slovenskej republiky v súlade s čl. 127 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky prikazuje Okresnému súdu Revúca, sp. zn.: 4C/54/2008 vo veci žalobného návrhu o náhradu škody 805.101,10,- Sk (t. j. 26.724,46,- EUR) s prísl. konať.

Ústavný súd zároveň v súlade s čl. 127 ods. 3 Ústavy Slovenskej republiky priznáva sťažovateľovi primerané finančné zadosťučinenie v celkovej výške 1.660,- EUR.

Odporca je ďalej povinný uhradiť na účet právneho zástupcu navrhovateľa JUDr. I. M., ktorý je vedený ..., č. ú.: ... titulom trov právneho zastúpenia čiastku 1.056,12,-EUR za 2 úkony právnej pomoci podľa ust. § 10, § 14, § 16, § 18 a § 19 Vyhlášky Ministerstva spravodlivosti SR č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov (prevzatie a príprava zastúpenia, ústavná sťažnosť - pri úkone právnej pomoci 436,54,- EUR, režijnom paušále 7,21,- EUR a DPH 84,31,- EUR).“

Priznanie primeraného finančného zadosťučinenia odôvodnila sťažovateľka skutočnosťou, že podniká a absencia právnej istoty v prerokúvanej veci má pre ňu citeľné následky. Právna neistota je zvýraznená jej „nemalými výdajmi v súvislosti s uplatnením práva (súdny poplatok, trov právneho zastúpenia), samotnou povahou a hodnotou predmetu konania a pretrvávajúcimi prietahmi v konaní..“.

Okresný súd sa na základe výzvy ústavného súdu vyjadril k sťažnosti podaním č. Spr 1567/2010 doručeným ústavnému súdu 15. novembra 2010, v ktorom predseda tohto súdu uviedol prehľad jednotlivých procesných úkonov vykonaných vo veci. O konaní, ktoré sa viedlo pred znovuzriadením okresného súdu, teda o konaní vedenom pred 1. januárom 2008, uviedol, že sa k nemu nevie vyjadriť. K súčasnému stavu konania dodal:

„Po schválení rozvrhu práce Okresného súdu Revúca dňa 23. 1. 2008 bola vec pridelená zákonnému sudcovi Mgr. P. K. a konanie sa vedie pod sp. zn. 4C/54/2008.

Od vymenovania do funkcie sudcu bolo Mgr. P. K. pridelených z Okresného súdu Rimavská Sobota v reg. C - 96 vecí, reg. P - 41 vecí a reg. D - 51 vecí. Priemerný mesačný nápad zákonného sudcu je cca za rok 2008 - 90 vecí, za rok 2009 - 80 vecí a za rok 2010 - 70 vecí.

Zákonný sudca sa náležite venuje práci a vo veciach koná s ohľadom na počet pridelených vecí. Veci v registri P je potrebné vybavovať prednostne, nakoľko v týchto veciach je zákonom stanovená lehota na rozhodnutie (napr. § 176 ods. 3 O. s. p., § 180 ods. 6 O. s.o.)

Vzhľadom na náročnosť tejto konkrétnej veci tak po skutkovej, ako aj právnej stránke bolo nevyhnutné sa dôkladne oboznámiť s celým obsahom spisu a to aj s ohľadom na vykonané rozsiahle dokazovanie (spisový materiál obsahuje cca 400 strán).

V predmetnej veci zákonný sudca dňa 23. 8. 2010 nariadil ústne pojednávanie na deň 21. 9. 2010.

Dňa 21. 9. 2010 bolo vo veci rozhodnuté. Proti rozhodnutiu Okresného súdu Revúca sp. zn. 4C/58/2008-413 zo dňa 21. 9. 2010 podal odporca dňa 5. 11. 2010 odvolanie, ktoré bolo dňa 8. 11. 2010 zaslané navrhovateľovi na vyjadrenie.

Spis sp. zn. 4C/54/2008 bude po vrátení z Ústavného súdu SR zaslaný na Krajský súd v Banskej Bystrici na rozhodnutie o podanom odvolaní.“

Ústavný súd so súhlasom účastníkov konania podľa § 30 ods. 2 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) upustil v danej veci od ústneho pojednávania.

II.

Ústavný súd zisťoval z obsahu sťažnosti a zo súdneho spisu okresného súdu sp. zn. 4 C/54/2008 priebeh a stav konania.

Ústavný súd zistil tieto skutočnosti:

Konanie začalo 13. septembra 2001 návrhom sťažovateľky na vydanie platobného rozkazu. Dňa 17. októbra 2001 bol súdom vydaný platobný rozkaz č. k. 1 Rob/209/01-14. Proti platobnému rozkazu podal odporca v zákonnej lehote odpor (30. októbra 2001) a vec bola 11. septembra 2002 prevedená do registra C a vedená pod sp. zn. 3 C 324/2002. Odpor odporcu bol sťažovateľke zaslaný na vyjadrenie po viac ako roku od jeho podania – až 26. novembra 2002. Prvé pojednávanie vo veci sa konalo 11. septembra 2003. Vo veci sa ďalej pojednávalo 14. októbra 2003, keď súd rozhodol o pribratí znalca do súdneho konania. Dňa 27. novembra. 2003 rozhodoval Krajský súd v Banskej Bystrici o odvolaní navrhovateľa proti povinnosti zložiť preddavok na trovy znaleckého dokazovania. Vo veci

konajúca sudkyňa dala 9. januára 2004 pokyn na doručenie spisu Okresnému súdu Banská Bystrica pre účely jeho doručenia znalkyni a vypracovania znaleckého posudku. Znalecký posudok bol dožiadanému súdu doručený 7. apríla 2004, pričom 15. apríla 2004 bolo dožiadanie vybavené a spis so znaleckým posudkom bol vrátený vo veci konajúcemu súdu. Vo veci sa ďalej pojednávalo 8. júna 2004 a 6. septembra 2004, keď bolo opätovne prijaté uznesenie o ustanovení znalca, keďže sťažovateľka nesúhlasila so závermi znaleckého dokazovania a žiadala konfrontáciu alebo vypracovanie znaleckého posudku iným znalcom alebo vedeckým ústavom.

Z dôvodu prechodu súdnictva a zrušenia Okresného súdu Revúca bola vec od 1. januára 2005 prevedená na Okresný súd Rimavská Sobota a vedená pod sp. zn. RA-3C/324/2002.

V súvislosti s opätovným vytvorením Okresného súdu Revúca od 1. januára 2008 bol spis postúpený 2. januára 2008 na tento súd na ďalšie konanie. Po schválení rozvrhu práce Okresného súdu Revúca bola vec 23. januára 2008 pridelená zákonnému sudcovi a konanie sa vedie pod sp. zn. 4 C/54/2008.

V predmetnej veci zákonný sudca nariadil ústne pojednávanie na 21. september 2010. Dňa 21. septembra 2010 bolo vo veci rozhodnuté. Proti rozhodnutiu okresného súdu č. k. 4 C/58/2008-413 podal odporca 5. novembra 2010 odvolanie, ktoré bolo 8. novembra 2010 zaslané navrhovateľovi na vyjadrenie.

III.

Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Podľa čl. 48 ods. 2 prvej vety ústavy každý má právo, aby sa jeho vec prerokovala bez zbytočných prietahov.

Podľa čl. 6 ods. 1 prvej vety dohovoru každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom, ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch.

Účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia štátneho orgánu. Samotným prerokovaním veci na súde alebo inom štátnom orgáne sa právna neistota neodstráni. K vytvoreniu želateľného stavu, t. j. stavu právnej istoty, dochádza až právoplatným rozhodnutím súdu alebo iného štátneho orgánu. Preto na splnenie základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy nestačí, aby štátne orgány vec prerokovali, prípadne vykonali rôzne úkony bez ohľadu na ich počet (I. ÚS 10/98, III. ÚS 235/09).

Povinnosťou súdov vyplývajúcou zo základného práva účastníkov súdneho konania na prerokovanie ich veci bez zbytočných prietáhov v kontexte medzinárodných záväzkov Slovenskej republiky garantovať účastníkom súdneho konania právo na prerokovanie ich veci v primeranej dobe (v zmysle čl. 6 ods. 1 dohovoru) je zabezpečiť odstránenie stavu právnej neistoty osoby domáhajúcej sa rozhodnutia štátneho orgánu v primeranej dobe (III. ÚS 111/04, III. ÚS 11/05).

Otázku existencie zbytočných prietáhov v konaní, a tým aj porušenie základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy skúma ústavný súd vždy s ohľadom na konkrétne okolnosti prípadu podľa právnej a faktickej zložitosti veci, podľa správania účastníkov konania a spôsobu, akým v konaní postupoval súd (II. ÚS 74/97). Tieto tri kritériá zohľadňuje pri namietaní porušenia práva na prerokovanie veci súdom v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru aj Európsky súd pre ľudské práva (III. ÚS 111/02, III. ÚS 29/03).

1. Predmetom posudzovaného konania pred okresným súdom je rozhodnutie o zaplatenie náhrady škody spôsobenej prevádzkovou činnosťou odporcu na poľnohospodárskej produkcii – rastlinnej aj živočíšnej výrobe sťažovateľky. V tomto prípade ide o konanie, ktoré je skutkovo zložitejšie aj v dôsledku rozdielneho prístupu

znalcov k metodike oceňovania náhrad škôd spôsobených emisiami na poľnohospodárskej výrobe. Rozhodnutie súdu záviselo od posúdenia skutočností, na ktoré sa vyžadujú odborné znalosti. Pre objektívne zistenie skutkového stavu bolo potrebné vykonať aj opakované znalecké dokazovanie. Po právnej stránke vec nie je náročná v prípade, že zistený skutkový stav veci náležite objasňuje celý predmet sporu.

2. Ďalším kritériom, ktoré ústavný súd posudzoval, bolo správanie sťažovateľky. Ústavný súd nezistil skutočností, na základe ktorých by mohol konštatovať, že sťažovateľka svojím konaním vytvorila prekážku, ktorá by bránila okresnému súdu plynule konať vo veci.

3. Ústavný súd konštatuje, že v konaní vedenom na okresnom súde v súčasnej dobe pod sp. zn. 4 C 54/2008 sa prvé dlhšie obdobie nečinnosti v trvaní takmer 13 mesiacov vyskytlo v čase od 30. októbra 2001, keď odporca podal proti platobnému rozkazu odpor, do 26. novembra 2002, keď okresný súd zaslal odpor na vyjadrenie sťažovateľke. Ďalšie obdobie nečinnosti v trvaní takmer 9 mesiacov je potrebné datovať od 23. decembra 2002, keď sťažovateľka prostredníctvom právneho zástupcu poskytla vyjadrenie k podanému odporu, až do 11. septembra 2003, keď sa na okresnom súde uskutočnilo pojednávanie. Okresný súd potom vo veci priebežne konal až do konca roka 2004. Od 1. januára 2005 konal vo veci Okresný súd Rimavská Sobota, ktorý vo veci rozhodol rozsudkom 29. júla 2005. Po podaní odvolania a zrušení rozhodnutia v odvolacom konaní bola vec vrátená na prvostupňový súd na nové konanie a rozhodnutie. Vec bola vrátená na pôvodný okresný súd 2. januára 2008, odkedy ústavný súd konštatuje obdobie nečinnosti v trvaní takmer 2 rokov a 8 mesiacov až do 23. augusta 2010, keď okresný súd určil termín pojednávania na 21. september 2010, pričom v tento deň vyhlásil aj rozsudok vo veci samej.

Podľa ustanovenia § 100 ods. 1 Občianskeho súdneho poriadku v platnom znení len čo sa konanie začalo, postupuje v ňom súd i bez ďalších návrhov tak, aby vec bola čo najrýchlejšie prejednaná a rozhodnutá. Pritom sa usiluje predovšetkým o to, aby sa spor vyriešil zmierne a aby konanie pôsobilo výchovne.

Po zhodnotení postupu okresného súdu v napadnutej veci možno konštatovať príčinnú súvislosť s porušovaním základného práva na konanie bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru. Pri sústreďenom postupe súdu v posudzovanom konaní bolo možné vo veci rozhodnúť bez zbytočných priet'ahov. V čase rozhodovania ústavného súdu nebolo posudzované konanie právoplatne skončené ani po viac ako deviatich rokoch od začatia konania. V tejto súvislosti už ústavný súd judikoval, že ak už konanie trvá neprimerane dlho, má všeobecný súd venovať zvláštnu pozornosť jeho urýchleniu (III. ÚS 146/05).

Ústavný súd posúdil dĺžku konania na okresnom súde ako neprimerane dlhú a konštatuje, že okresný súd neposkytol s'ťažovateľke v konaní rýchlu a účinnú ochranu jej práv podľa § 6 a § 100 ods. 1 Občianskeho súdneho poriadku, a preto rozhodol, že okresný súd v tomto konaní porušil základné právo s'ťažovateľky podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a právo podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru (bod 1 výroku nálezu).

Podľa čl. 127 ods. 2 druhej vety ústavy ak porušenie práv alebo slobôd vzniklo nečinnosťou, ústavný súd môže prikázať, aby ten, kto tieto práva alebo slobody porušil, vo veci konal.

Ústavný súd zistil, že okresný súd vo veci rozhodol rozsudkom z 21. septembra 2010. Vec bude po vrátení spisu z ústavného súdu postúpená odvolaciemu súdu na rozhodnutie o opravnom prostriedku. Odstránenie stavu právnej neistoty nie je v tomto štádiu konania záležitosťou okresného súdu.

Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie s'ťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, primerané finančné zadost'účinenie.

Podľa ustanovenia § 50 ods. 3 zákona o ústavnom súde ak sa s'ťažovateľ domáha primeraného finančného zadost'účinenia, musí uviesť rozsah, ktorý požaduje, a z akých dôvodov sa ho domáha.

Sťažovateľka žiadala priznať primerané finančné zadostučinenie v sume 1 660 €, čo odôvodnila pretrvávajúcim stavom právnej neistoty.

Ústavný súd vyslovil porušenie základného práva sťažovateľky a na dovŕšenie nápravy porušenia základného práva jej priznal po zohľadnení všetkých okolností prípadu aj primerané finančné zadostučinenie v sume 1 500 € (bod 2 výroku nálezu).

Podľa § 36 ods. 2 zákona o ústavnom súde ústavný súd môže v odôvodnených prípadoch uložiť niektorému účastníkovi konania, aby úplne alebo sčasti uhradil inému účastníkovi konania jeho trovy. Právny zástupca sťažovateľky si uplatnil nárok na náhradu trov v sume 1 056,12 € za dva úkony právnej služby (za prevzatie a prípravu zastúpenia a za podanú ústavnú sťažnosť) v sume 436,54 € za jeden úkon právnej služby, režijný paušál 2 x 7,21 € a daň z pridanej hodnoty v sume 84,31 € v zmysle § 10, § 14, § 16, § 18 a § 19 vyhlášky Ministerstva spravodlivosti č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov.

Ústavný súd priznal sťažovateľke náhradu trov právneho zastúpenia v zmysle § 11 ods. 2 citovanej vyhlášky v sume 120,23 € za jeden úkon a dva režijné paušály v sume 7,21 € za jeden režijný paušál. Suma 254,88 € sa v tomto prípade zvyšuje o 19 % daň z pridanej hodnoty, t. j. o 48,43 €. Trovy právneho zastúpenia sťažovateľky predstavujú preto celkovú sumu 303,31 € (bod 3 výroku nálezu).

Vzhľadom na čl. 133 ústavy, podľa ktorého proti rozhodnutiu ústavného súdu nie je prípustný opravný prostriedok, toto rozhodnutie nadobúda právoplatnosť dňom jeho doručenia účastníkom konania.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 7. decembra 2010